

Kronik til Berlingske Tidende skrevet af

Lars Therkildsen, adm. direktør for Københavns Energi,
Lars Schrøder adm. direktør for Århus Vand,
Anders Bækgaard, direktør for Vandcenter Syd,
Klaus Kolind-Hansen, direktør for Aalborg Forsyning, Vand,
Jesper Sahl, direktør for Verdo Vand,
Eric Lauridsen Vandforsyningschef i Esbjerg Forsyning.

De danske vandværker tørster efter handling

Nye tal viser, at flere og flere vandboringer er truet af lukning på grund af forurening. Men selvom det danske grundvand nu er alvorligt truet, og lukningerne koster vandforbrugerne mange millioner kroner, udskyder regeringen at indføre regler, der beskytter grundvandet bedre

Vand er livgivende. Vand er livsnødvendigt. I Danmark er vi så heldige, at vi kan tappe rent grundvand uden klor og tilsætningsstoffer direkte fra vandhanen. Vores børn kan fylde munden med køligt rent vand overalt, hvor de færdes og bliver tørstige. I børnehaven, skolen, sportsklubben og hjemme ved køkkenbordet.

Det danske drikkevand er baseret på grundvand skabt af regn og sne og ”lagret” i dybe, beskyttede grundvandsmagasiner, hvorfra vandværkerne henter det op. Kvaliteten er så god, at vandværkerne efter filtrering og iltning kan sende det direkte ud til forbrugernes vandhaner.

Det er godt. Det er sundt. Og det er alvorligt truet. De seneste tal fra GEUS (de nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland) cementerer en tendens, som vi længe har været vidner til: Flere og flere vandboringer rammes af forurening og må lukkes.

Særligt bekymrende er det, at GEUS i sin årlige og netop udsendte overvågningsrapport konstaterer, at 5 % af boringerne har et indhold af pesticider, der overskrider grænseværdien. Det svarer til at flere hundrede boringer bør lukkes. Det er en kraftig stigning i forhold til vores hidtidige tal, der viser, at der årligt på landsplan er blevet lukket omkring 100 forureningsramte boringer.

Endnu mere bekymrende er det, at et lovforslag om sprøjtefrie zoner omkring vandboringerne er sat på ”stand by” af regeringen. Lovforslaget er en del af Grøn Vækst-aftalen og skulle have været fremsat i denne folketingssamling. Vores vandboringer og kildepladser er derfor fortsat ubeskyttede og kan når som helst rammes af ny forurening fra landbrug, industri og andre aktiviteter som for eksempel brug af sprøjtegifte mod ukrudt på kommunale og private arealer..

Lovgivningen fastlægger grænseværdier for bl.a. pesticider i drikkevandet. Dem er vi som producenter af vand underlagt og skal principielt ikke drage i tvivl. Vi vandselskaber finder det fornuftigt, at

grænseværdierne for drikkevand til stadighed vurderes i lyset af ny viden omkring sundhed og miljø. Men uanset grænseværdier er det vigtigt at sikre, at vi undgår overskridelse og hermed lukning af kildepladser og borer. For os er målene:

- Garanteret rent drikkevand, som kunderne kan stole på.
- At bremse al forurening, så vi er sikre på at have nok rent grundvand i fremtiden og undgår at påføre kunderne unødige omkostninger.

Lukninger er nemlig ikke mindst et ressourceproblem. I nogle områder af landet er befolkningskoncentrationen og dermed trækket på grundvandsressourcen stor. Det gælder bl.a. i hovedstadsområdet. En vækste i antallet af forureninger og lukninger vil føre til, at vores børn må købe vand i supermarkedet eller lade sig nøje med vand af en dårligere kvalitet. For eksempel søvand tilsat desinficerende klor.

Lukningerne udgør også et økonomisk problem. Det er i dag kunderne, der betaler regningen, når der ikke bliver passet ordentligt på vandet. Det koster omkring 15 millioner kroner at lukke og erstatte en typisk større kildeplads med flere borer. Vandselskaberne i Danmark har de seneste 10-15 år lukket i størrelsesordenen 100 borer hvert eneste år.

Kunderne har således indtil i dag betalt mange millioner kroner for en forurening, som de ikke ønsker, og som de ikke er skyld i. Med de nye alarmerende tal fra GEUS truer en endnu større regning forude. Det bør stoppes, så forbrugerne ikke fortsat påføres denne urimelige udgift.

Vi vandselskaber har i al beskedenhed stor viden om, hvordan grundvandet kan beskyttes effektivt mod forurening. Mange af os forsøger i dag at opkøbe eller lægge dyrkningsrestriktioner på jorden omkring vores vigtige borer og kildepladser for på denne måde at forhindre farlige aktiviteter og stoffer i nærheden af vandet. På de opkøbte arealer plantes der for eksempel skov, som drives ”økologisk” af staten. Desværre er denne ”model” ikke tilstrækkelig til at løse problemet. For det første er det ikke altid, vi får lov til at købe jorden. For det andet er købene ofte dyre og forbundet med langvarige forhandlinger. Og for det tredje er det atter vandforbrugerne, der skal punge ud, idet regningen for opkøbet ender hos kunderne – altså en tilsidesættelse af ”forurenere betaler princippet”.

Derfor opfordrer vi Folketinget til så hurtigt som muligt at vedtage en lovgivning, der sikrer:

1. En øjeblikkelig udvidelse af den fysiske beskyttelseszone omkring vandboringerne fra 10 meter til mindst 25 meter. Inden for denne zone bør enhver form for sprøjtegifte og kemiske stoffer fra landbrug, industri eller andre være forbudt.
2. Udvidelse af beskyttelseszonen op til 300 meter, hvis det er nødvendigt for at beskytte grundvandet. De fleste steder vil 25 meters zonen nemlig være utilstrækkelig. Derfor bør det

være de lokale vandgeologiske forhold, der afgør størrelsen på beskyttelseszonen. Og forsigtighedsprincippet bør her være det bærende lovprincip bag fastlægning af zonens omfang.

3. Gennemførelse af ekspropriation, hvis den nødvendige beskyttelseszone ikke kan etableres ad frivillighedens vej på rimelige vilkår og indenfor en overskuelig periode.

Disse tre krav er bestemt ikke urealistiske. I Danmark kan vi bare vende blikket mod vores nærmeste nabolande, Sverige, Holland og Tyskland, hvor reglerne er betydelig mere restriktive. Vores naboer har for længst indført både primære, sekundære og tertiære beskyttelseszoner, hvor der i varierende grad er forbud mod aktiviteter, der kan ødelægge grundvandet. Måske skyldes det kraftigere værn mod forurening, at der i disse lande ikke er grundvand nok til alle borgere. Her må vandforsyningen suppleres med vand fra søer og floder og må tilsættes bl.a. klor for at være rent nok til at drikke. Derfor passer vores naboer godt på det grundvand, de har.

I Danmark har vi stadig chancen for at bevare en vandforsyning baseret på 100 procent rent grundvand. Men det kræver en bedre beskyttelse end vi har i dag. Og det haster, fordi vi fortsætter med at lukke boringer og kildepladser på grund af forurening.

De danske vandselskaber tørster efter handling! Hjælp os med at bremse forureningen. Hjælp os med at bevare det rene grundvand. Og hjælp os med at friholde vandkunderne for en fremtidig milliardregning. Det er vores appel til det danske Folketing.